

PRAVICA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-; za štiri leta Din 15-; za pol leta Din 30-; za inozemstvo Din 7- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelak, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Ljudstvo hoče miru!

Ljudstvo se zadnje čase vznemirja zaradi skrajno napetega mednarodnega položaja, boječ se bližnje vojne. — Na eni strani gleda s skrbjo na spor, ki je nastal zaradi Albanije med Italijo in Jugoslavijo, na drugi pa se boji, da ne bi kitajske homatije privedle do resnega konflikta med Anglijo in Rusijo.

Delovno ljudstvo si mora biti predvsem na jasnem glede onih ljudi in momentov, ki so ta položaj zakrivili.

Prvi krivec je brez dvoma italijanski fašizem oziroma g. Mussolini, kajti italijanski narod si vojske čisto gotovo ne želi. Res je, da se italijanski narod nahaja v kritičnem gospodarskem položaju. — Italijanski narod je zelo rodoviten. Svoje velike izgube v svetovni vojni je že v prvem letu po vojni popolnoma nadomestil. Vsako leto naraste italijanski narod za 40.000 duš. V svoji deželi ne najde pridni italijanski delavec kruha. Samo v Južni Ameriki je italijanskih izseljencev baje dva milijona. G. Mussolini je skušal celo v eni južnoameriških držav ustanoviti nekako avtonomno italijansko pokrajino, česar dotična država ni dovolila. V Franciji, pravijo, bo kmalu že vsak tretji delavec Italijan. V slovenskem Primorju je boj med italijanskim in domačim slovenskim življenjem zato tako hud, ker skušajo Italijani domačine izpodrinati in si tam ustvariti gospodarsko eksistenco. Italija sili na Balkan in v Levanto, da svojim otrokom preskrbi kruha. Če ne, bo Italija morala eksplodirati, je dejal g. Mussolini. Rada bi dobila tudi kolonije v Afriki, katerih ji pa velesile ne dajo.

Da je italijanski narod v takih zadregah pa ni nihče drugi kriv kakor g. Mussolini sam. Ako bi se v Italiji izvedla pravična agrarna reforma, bi italijanski kmet in delavec imela dovolj kruha. Velika večina zemlje v Italiji je še vedno v posesti veleposestnikov, dočim ogromna večina italijanskega ljudstva nima sploh nič zemlje, ali pa veliko premalo, da bi se moglo doma preživljati. Ker je fašizem uničil vsako svobodno delavsko gibanje in s tem dal polni razmah velekapitalizmu, so življenjski pogoji italijanskega proletarijata ostali na najnižji stopnji. Socialne reforme, ki jih je obetal fašizem, so ostale na papirju, in o pravični stanovski državi, katero je širokoumno napovedoval fašizem, ni ne duha ne sluha. Militarizem, katerega je g. Mussolini razvil do najvišje stopnje, požira ogromni del proračuna italijanske države. Ako bi bila Italija šla dalje po poti, ki so jo bili naznačili po svetovni vojni popolarji (ljudovci) pod vodstvom enega največjih modernih katoliških državnikov 20. stoletja, don Sturzo, katerega bi bili gotovo podpirali zmerni

socialisti-desničarji, bi bila Italija danes važen faktor v mirnem razvoju evropskega občestva, ker bi njeni delovni stanovji po potrebni agrarni reformi in socialno političnih postavah bili gmotno zadovoljeni. Kakor povsod, so pa tudi tukaj veliko pokvarili komunisti, ki so s svojim opičjim posnemanjem boljševiških gesel o svetovni revoluciji in krvavem razrednem boju izzvali nacionalistično reakcijo v obliki fašizma, ki hoče gospodarski in socialni problem Italije rešiti z imperializmom in ekspanzivizmom na račun drugih držav in narodov. Od te blaznosti Italija ne bo ozdravila drugače kakor po krščanski ljudski stranki.

Drugi krivec sedanjega napetega mednarodnega položaja so velesile, ki še niso izprevideli, da se mora njihovo izjemno stališče na Kitajskem spriču bobujajočega se kitajskega nacionalizma in demokratizma nehati. Ob priliki sklepanja verzajske mirovne pogodbe so imele velesile priložnost, da vrnejo Kitajski njeno neodvisnost in da se na tej podlagi mirno domenijo glede bodočih političnih in trgovinskih odnošajev. Takrat Kitajska še ni bila razburkana po valovih ruskega boljševizma in bi se bila uravnava njenih odnošajev do Evrope čisto mirno lahko izvedla. Ker so velesile v svojem kratkovidnem egoizmu to priliko ne samo zamudile, ampak so hotele ta razvoj le še zavleči, so zakrivile tako sedanje homatije na Kitajskem, kakor tudi izzvale skrajno poostreitev položaja. Pa tudi komunizem je veliko pokvaril s tem, da je s propagando svojege ekstremizma vrgel seme razdora med kitajski narod sam in ga tako v njegovem odporu in edinosti proti kapitalističnim velesilam sveta oslabil.

Dogodki so prišli tako v jako hitrem tempu do najvišje točke, kjer se mora odločiti, ali naj se razvname nova strahovita svetovna vojna, ali pa naj se vsi konflikti poravnajo mirnim putem. Fašizem, komunizem, kapitalizem, vsi so se igrali z ognjem. Zdi se pa, da so se vsaj najbolj pametni med njimi že zavedli, kam bi mogla pripeljati agresivna politika, pohlep po tujem in želja po ohranitvi neopravičenih privilegijev. Nova svetovna vojna bi pomenila propad cele Evrope in, težko si je misliti, da bi se našel človek, ki bi hotel to riskirati. To je tudi vzrok, da je zdaj Anglija vzdignila svarilni prst proti g. Mussoliniju in upati je, da bo laški diktator to razumel. Spori, ki obstojajo, se morajo poravnati mirnim putem v duhu sprave na vse strani, motilci miru pa, naj se nahajajo kjerkoli, se morajo onemogočiti.

Velikonočni preobrat.

Začetkom februarja smo dobili novo vlado. Sestavili so jo radikalni in SLS. Obe stranki ste se zedinili, da hočete delovati na tem, da se prične ozdravljati državno gospodarstvo in zboljševati državna uprava. Če je katera stranka upravičena, da sodeluje pri takem delu, potem je SLS. Imela je samo tri ministre. Toda poznalo se je v vladi. Novi duh se je pričel porajati, ustvarilo se je veliko dobrega, posebno za Slovenijo, — vsega se seveda ni moglo naenkrat popraviti — in kljub temu, da smo veliki pesimisti, smo vendar pričeli upati, da je mogoče ozdravljenje našega državnega gospodarstva. Toda velika noč, katoliška velika noč, je prinesla težak udarec temu našemu pričakovanju. V Belgradu, torej v mestu, kjer imajo vedno »vremena«, so ustvarili z bliskovito naglico novo vlado. Ko je bil proračun pod streho, ko bi človek s poštenim srcem in zdravim razumom pričakoval, da bo šla vlada, eventualno razširjena z drugimi

strankami, na izvršitev začrtanega programa, je nastala čez noč nova situacija, našim slovenskim ministrom se je pa padlo direktno v hrbet in to na tako proslasli način, katerega je pravilno označil »Slovenec« z balkanizmom. Pa tudi »Narodni dnevnik« ga je zavrnil z ostrimi besedami in je pravilno označil, da žali tako postopanje več slovenski narod. To je dejstvo in nespametno bi bilo, če bi ga tajili.

V našem javnem državnem življenju ni nikake morale, nikake moralne obveze in tudi nikake moralne odgovornosti. Koncem koncev se v Belgradu stvar vedno tako razvije, da smo udarjeni v prvi vrsti Slovenci. Kakšen bo konec take gnilobe? Nas, ki v resnici ljubimo državo, je strah! Strah nas pa je tudi za naš narod. Edino, kar ga more rešiti, je dosledno izoblikovanje notranjega značaja, značaja, ki bo upiral vso svojo moč na Boga. Naš narod je bil v teku zgodovine že v še večjih nevarno-

stih, pa jih je prestal oprt na svojo globoko notranjo samozavest, ki je pa izvirala iz zavesti, da se bori za pravico in da rajši trpi krivico, kakor pa da bi bil nje nositelj. V tej smeri se moramo očistiti, posebno v sedanji dobi, ki se je vrgla z vso silo, da uniči to notranje narodovo življenje prav pri korenini.

Skrbeti moramo, da bo ohranil naš narod svojo zgodovinsko tradicijo, potem bo sigurno trden in bo tudi gotovo izvršil svojo zgodovinsko nalogo, čeprav je majhen in obdan od sovražnikov. Saj je znana svetopisemska prilika o gorčičnem zrnu. Najmanjše med semeni je. Pa vendar je zrastle v mogočno drevo, da so priletele ptice izpod neba in počivale na njem.

Gorčično zrno je kleno zrno. Tudi naš narod je klen in mora ostati klen, da bodo v njegovem drevesu, v njegovi kulturi, v njegovi moralni sili lahko dobivali sadove tudi ostali narodi Jugoslavije.

In mi krščanski socialisti moramo za ta cilj prispevati kar največ.

Političen pregled.

Velikonočni prazniki so iznenadili vso državo. Proti vsemu pričakovanju so nam prinesli novo vlado brez Slovencev in Hrvatov. Sestavil jo je Velji Vukičević, radikal bivše Jovanovičeve skupine. V vlado so vstopili tudi demokrati in muslimani. Voja Marinković je dobil zunanje ministrstvo. Poleg tega je prevzel demokrat, bivši poslanec, sedaj belgrajski župan dr. Kosta Kumanudji ministrstvo za gozdarstvo in rudarstvo.

Pet ministrstev je ostalo nezasedenih. Predsednik vlade Vukičević ima predsedništvo in zastopa ministra za notranje zadeve. Milan Srškić ima pravosodje in zastopa ministra za vere, Bogdan Marković, ki ni poslanec, ima finance in zastopa ministra za prosveto, dr. Nikola Andrić (radikal) ima agrarno reformo in zastopa ministra za zdravstvo, dr. Kosta Kumanudi ima gozdarstvo in zastopa ministra za izenačenje zakonov, Svetozar Stanković, radikal, ima kmetijstvo in zastopa ministra za pošto. Dr. Mehmed Spaho je trgovinski minister. Socialno politiko ima demokrat Aleksander Mijović. Boža Maksimović ni več minister.

Do te krize je prišlo takole: Med Italijo in Jugoslavijo se je obnovil spor radi Albanije. Vsled tega je demokrat Voja Marinković ponudil vstop demokratov in muslimanov (Demokratske zajednice) v vlado. Uzunović je podal ostavko, da bi sestavil novo vlado skupno z Jugosl. klubom in Demokratsko zajednico. Kralj pa je poveril sestavo nove vlade Velji Vukičeviću. Ta je sestavil vlado z demokrati in muslimani, ne da bi se preje posvetoval s katerikoli klubom.

Sestava te nove vlade je presenetila vse politične kroge in vso javnost. Sestavila se je popolnoma neustavno. Ta vlada namerava vladati brez parlamenta, zato je skupščinsko zasedanje odglašila do 1. avgusta. Govorilo se je tudi, da ima ta vlada volivni mandat. Pozneje pa se je izkazalo, da to ni res.

Takšna rešitev krize pomenja hud udarec v obraz slovenskega naroda.

SLS je v kratkem času izposlovala ogromne stvari. Oživotvorila je oblastne skupščine, napravila proračun kolikor toliko dober in dala dosedaj tako zapostavljeni Sloveniji vsaj nekaj zadoščanja s tem, da je obema slovenskima oblastima izposlovala avtonomijo. SLS bo nadaljevala borbo za ozdravitev političnih razmer.

ZASEDANJE OBLASTNIH SKUPŠČIN.

V torek je pričela zborovati ljubljanska oblastna skupščina. Prva seja je potekla mirno. Predsednik skupščine dr. Natlačen je poročal, da se je posrečilo,

da dobi oblast vso imovino bivše dežele kranjske. Posamezni poslanci so vložili okrog 200 predlogov, ki se tičejo gospodarskega in socialnega zboljšanja razmer v oblasti, dalje poprave in graditve novih cest.

V nadaljnjih sejah se bo skupščina bavila z proračunom, ki znaša okrog 50 milijonov, posamezni odseki pa s predlogi.

Enako je tudi mariborska oblastna skupščina pričela s sejami. Tudi nanjo je prešla vsa imovina bivše dežele Štajerske. Skupščina je vzela v razpravo proračun, ki znaša nad 70 milijonov dinarjev. Skupščina je izvolila odseke, ki so prevzeli v obravnavanje predloge posameznih poslancev, ki se tičejo gospodarskih in socialnih razmer v mariborski oblasti.

Položaj papirniškega delavstva.

Kar se je zgodilo pretečeni teden v Vevčah, to je vse obsodbe vredno. Tovarna je izdala razglas, da bo 21. maja odpustila v Vevčah 88 delavcev, v Preski pa 54, ker je vlada znižala carinsko postavko na rotacijski papir, vsled česar da je tovarna prisiljena ustaviti produkcijo rotacijskega papirja. Ali odgovarja namera podjetja dejanskemu stanju, v katerem se sedaj vsled znižane carine nahaja, je vprašanje zase, nas delavce zanima to, zakaj je podjetje izdalo razglas v taki obliki neposredno pred velikonočnimi prazniki in ravno pred prihodom vladne komisije v Vevče, ki je imela nalogo strokovno proučiti dejanski položaj in poročati vladi, ki je hotela na podlagi rezultatov preiskave te strokovne komisije ukreniti potrebno glede zaščitne carine, tako da bi papirnica v Vevčah lahko še naprej producirala rotacijski papir in da bi delavstvo ostalo na svojem dosedanem mestu.

Da je uživala papirna industrija dosedaj previsoko carinsko zaščito, ki jo je znala dobro izrabiti za svoje prevelike dobičke, je javnosti znano, ali bo pa po sedanjih carinskih postavkah naša papirna industrija zmožna producirati in konkurirati na svetovnem trgu, bi pa naj ugotovila komisija socialnega in trgovinskega ministristva.

Ker je pa tovarna v Vevčah s svojim razglasom o odpustih po nepotrebnem razburila delavstvo, se je le-to zbralo v četrtek 14. t. m. na svoj zbor v Društvenem domu, da da duška svoji ogorčenosti nad izigravanjem s strani tovarne. Shod je vodil predsednik »Zveze pap. delavstva« tov. Pintar. Glavni tajnik JSZ tov. Gajšek je podal potek zadnjih dogodkov v Vevčah, govoril o vzrokih znižanja carine in stvarno orisal dejansko stanje Združenih papirnic pred znižanjem carine in sedaj. Apeliral je na delavstvo, da ostane mirno dotlej, da vladna komisija izvrši svoje delo in vlada ukrene v pogledu zaščitne carine svoje ukrepe tako, da bo naša industrija zmožna produkcije papirja po takih cenah, da bo zmožna konkurence in obstoja, ki pa ne smejo biti z ozirom na naše gospodarstvo pretirane in da delavstvo ne bo trpelo nobene škode. Na vodstvo podjetja pa je govornik apeliral, da postopa z delavstvom človeško in ga ne izigrava, če reflektira tudi na delavsko pomoč v boju za svoj obstoj in da se naj zaveda, da so čisti dobički tudi lastnina delavstva. Govoril je še tajnik N. S. g. Kravos, ki se je izjavil solidarnim in delavec tov. Jeriha, bivši dolgoletni predsednik »Zveze pap. del.«. Soglasno je bila sprejeta sledeča resolucija:

»Delavstvo papirnice Vevče, zbrano na protestnem zboru dne 14. aprila 1927, najodločneje protestira proti nameranim ukrepom Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, dokler

vladna komisija ni izvršila svoje naloge, to se pravi, ugotovila potrebo ali nepotrebo znižanja carinskih postavk na rotacijski papir. Od vladne komisije pa zahtevamo, da izvrši svojo nalogo nepristransko in temeljito. Najodločnejše pa tudi odklanjamo vsako nepotrebno razburjanje od strani podjetja, ker se delavstvo ne pusti po nepotrebno razburjati. — Vladna komisija, ki je bila poslana, da na licu mesta prouči dejanski položaj, je svoje delo že v petek 15. t. m. dovršila. Pri sedanji situaciji je čisto negotovo, kaj se bo v tem

pogledu izvršilo. Neznani nam je tudi rezultat komisije. — Eno pa je jasno kot beli dan in to je, — da mora stati delavstvo vedno na straži v obrambi svojih naravnih pravic in predpogoj uspešni brambi je, da je delavstvo od prvega do zadnjega organizirano v svoji strokovni organizaciji. Treba je, da pazno zasleduje vse dnevne dogodke, ostane pa popolnoma trezno in da nastopa premišljeno in enotno. — Danes manifestira za svoje pravice papirniško delavstvo v Goričanah. Podrobnejše poročilo priobčimo prihodnjico.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

Gornja Radgona. Dne 10. aprila dopoldne se je vršil pri nas ustanovni občni zbor skupine v veliki dvorani posojilnice, ki je bila nabito polna samih viničarjev. Občni zbor je vodil in otvoril predsednik pripravljalnega odbora tov. Preindl Peter, ki je pozdravil vse navzoče posebej še centralna zastopnika tov. P. Rozmana in tov. J. Košnika, ter podal besedo tov. Rozmanu. V dve uri trajajočem govoru je orisal bedni položaj viničarskega stanu, naše upravičene zahteve, predložil nov poslovnik, zlasti »Vzajemno zavarovanje«, v katerem so člani zavarovani za slučaj bolezni, telesnih poškodb, poroda in smrti, kar so navzoči z odobravanjem vzeli na znanje. Nato je bil sprejem pravil in novih članov. Pristopilo jih je 32 članov ter šteje novo ustanovljena skupina 184 članov, ki se bodo v kratkem pomnožili dvakratno in še več. Članstvo si je izvolilo odbor, kateri je s predsednikom tov. Preindlom Petrom začel navdušeno in požrtvovalno

delovati za prosep organizacije. Po obč. zboru se je vršil socialno tehnični tečaj, katerega je vodil tov. Jože Košnik, tajnik Krekove mladine Sv. Miklavž.

Kapela. Popoldne ob 3 se je vršil ustanovni občni zbor skupine Kapla, kljub vsem intrigam SDSarjev, ki so imeli pet protestnih sej, da se zborovanju viničarjev zabranijo zato potrebni prostori. Zborovali smo na prostem in kljub skrajno slabemu vremenu je bila zbrana vsa armada organiziranih viničarjev, ki je navdušeno in viharno pozdravila oba zastopnika centrale SZV tov. P. Rozmana in tov. Jož. Košnika. Soglasno in z odbravanjem je bilo sprejeto »Vzajemno zavarovanje viničarjev« ter bil izvoljen borben, požrtvovalen odbor pod predsedstvom Franca Vavpotiča. Novo ustanovljena skupina šteje 196 članov. Kljub vsemu prizadevanju samostojnih demokratov, da nas v kali uničijo, smo zrastle in hočemo biti ena najbolj borbenih skupin v naši SZV.

Naše prvomajske proslave.

Vse naše večje organizacije se marljivo pripravljajo, da čim veličastnejše proslave svoj praznik dela prvi maj. Točne sporede proslav priobčimo v prihodnji številki. Dosedaj so prijavile svoje proslave sledeče skupine:

Ljubljana. Ob 9 sv. maša v cerkvi sv. Jožefa. Po sv. maši zborovanje v veliki dvorani Ljudskega doma, kjer bosta govorila tov. dr. Gosar in dr. Stanovnik. Popoldne izlet na Vič.

Trzin. Zbirališče bo v Našem domu ob 9, nato spreved k sv. Jožefu, kjer bo sv. maša. Po sv. maši bo zborovanje v Našem domu, popoldne ob 3 pa istotam delavska veselica z godbo.

Preska. Prvi maj bomo proslavili s sv. mašo in delavskim zborovanjem v Društvenem domu.

D. M. v Polju. Zbirališče bo na vrtu Društvenega doma, nato odhod z godbo k sv. maši. Po sv. maši bo zborovanje v Društvenem domu.

Domžale. Ob pol 9 bo zborovanje v Društvenem domu, ob 10 pa sv. maša.

Huda jama-Laško. Ob 10 bo sv. maša v Govcih (podružnica Sv. Jederti), po sv. maši je delavsko zborovanje.

Jesenice. Na predvečer bo v Kat. del. domu delavska akademija. Prvega maja bo priredila godba budnico, ob 8 bo sv. maša. Po sv. maši bo v Kat. domu delavski shod. Popoldne bo godbeni koncert, zvečer se bo pa predvajal v Kat. domu del. film »Golgota«.

Zagorje. Zjutraj bo sv. maša, po maši delavsko zborovanje v Zadržnem domu. Popoldne bo izlet.

Zabukovec pri Grižah. Skupina bo priredila ob 10 zborovanje v gostilni g. Gominška.

Vavta vas. Delavstvo se bo udeležilo ta dan prve sv. maše, po sv. maši bo pa delavski shod v Zadržnem domu.

Sv. Lovrene na Pohorju. Skupina bo proslavila svoj praznik dela s cerkvenim opravilom in zborovanjem delavstva.

Rob pri Turjaku. Po prvi sv. maši bo delavsko zborovanje v Društvenem domu.

Rimske toplice. Naša skupina bo proslavila 1. maj s sledečim sporedom: Ob 10 dopoldne bo sv. maša v Mariji Lurd pri Rimskih toplicah. Popoldne ob 3 bo zborovanje v gostilni g. Franca Blatnika na Grašnici. Po zborovanju bo pro-

sta zabava z različnim sporedom. Pri zabavi bo sodelovala godba na lok.

Celje. Naše organizacije bodo proslavile praznik dela s sv. mašo in zborovanjem. Spored bomo pravočasno objavili.

Maribor. Spored dopoldanske proslave bo objavljen v »Slovenec« in prihodnji »Pravici«. Popoldne je izlet na Gorico pri Sv. Petru.

Trbovlje. 1. maj bo praznovala letos skupina SZR v Trbovljah tako-le: Zjutraj ob 9 sv. maša za vse člane, po svetem opravilu zborovanje v dvorani Društvenega doma. Popoldne ob štirih igra »Anarhist«. Po predstavi prosta zabava, igrajo domači tamburaši. Da bomo kršč. socialisti dostojno proslavili praznik dela, zato poskrbite, tovariši, da ne bo nobeden manjkal!

Hudajama. Prvega maja bo v Govcih, podružnica Sv. Jederti, ob 10 sveta maša za rudarje, po maši pa delavsko zborovanje. Tovariši! Zavedajmo se, da je 1. maj praznik dela, da smo mi tisti, ki dvigamo črni zaklad iz zemlje. Tovariši, naša dolžnost je, da 1. maja vsi skupaj manifestiramo in povemo tistim, ki nas gledajo postrani in menijo, da je delavec blago slabše vrste, da je delo tisto, ki ustvarja dobrine sveta. Zato 1. maja vsi v Govce!

Prevalje, Mežica, Guštanj in Črna. Te skupine bodo priredile skupno proslavo na Poljanah. Ob 9 bo cerkveno opravilo ob pol 11 zborovanje. Popoldne ob pol 1 bo javen nastop Orlov in Orlic, ob pol 3 pa igra »Bele vrtnice«.

Strokovna zveza viničarjev. Načelstvo zveze je določilo, da se prvi maj kot praznik dela mora praznovati po vseh skupinah naše organizacije. Proslave bodo izvršile sledeče skupine: Sv. Miklavž, Litmerk, Ljutomer, Svetinje, Zavrč, Gornja Radgona in Kapela. Priprave za dostojno proslavo so v teku in skupine so dobile že vsa navodila. Člani, viničarji, viničarke pa s svojo udeležbo pokažimo, da smo sinovi in hčere najdelavnejšega delavskega stanu, zavedajmo se našega dela in žuljev, kateri so nam v čast in ponos!

Od ostalih organizacij nismo prejeli pravočasnega obvestila, zato priobčimo nadaljnje proslave in govornike v prihodnji številki »Pravice«. Vabimo vse naše delavstvo, da se povsod v polnem številu udeleži proslav, da manifestira svojo delavsko in krščansko socialistično zavest. Živel Prvi maj! Živel naš pokret!

Življenje rudarjev pri TPD.

Često govore nepoučene osebe, da se godi rudarskemu delavstvu še precej dobro. Da dobi javnost jasno sliko o našem položaju, bomo navedli natančne podatke, ki se tičejo našega dela in naše eksistence.

Rudarjevo delo ni lahko. V rovih preti nebroj nevarnosti, predvsem, ker ni so večji del rovi tako urejeni, kakor bi morali biti. Poleg tega je v rovih slab zrak in čestokrat voda. Torej rudar je vedno v nevarnosti za življenje, v najboljšem slučaju pa za zdravje.

Kakšne so naše plače? S 1. aprilom 1926 je odzvela TPD popolnoma svojevoljno draginjske in družinske doklade in nabavni prispevek. S tem činom je pogazila kolektivno pogodbo iz leta 1923. Poleg tega je tudi sama določila minimalne in akordne plače. Te znašajo za kvalificiranega kopača dnevno 40 Din, akordne pa za naložen voziček 7.50 Din. K tem dobrotam moramo še prišteti upeljavo — popolnoma proti zakonu — 14 dnevnega 90% predjuma, istotako je določila ceno smodnika za kilogram 29 dinarjev. Da je vpeljano praznovanje enega dne na teden, je tudi znano. Kljub temu pa hoče družba, da se producira v petih dneh toliko kakor prej v šestih dneh. V ta namen priganjajo družbini pazniki delavce kot žival. Da je stvar enostavnejša, kratkoma zaukažejo, koliko vozičkov premoga mora eden ali drugi naložiti en dan. In zaslužek? Rudar akordant zasluži v najboljšem slučaju 40 Din na dan, če ima pa trd odkop, pa komaj 30 Din, ker porabi več smodnika, katerega mora plačati. Toliko zasluži oseba, ki dela pravzaprav preko svojih moči. Od tega pičlega zaslužka odštejejo rudarju še razne prispevke za bolniško, nezgodno in starostno zavarovanje, za davek in takse. V sedanjih razmerah zasluži rudar mesečno od 611—727 Din. In s tem denarjem mora preživljati sebe in družino! So pa delavci, ki zaslužijo mesečno tudi komaj 200 Din.

Torej tako plačuje delavce največje podjetje v državi. Družba je od nekdaj vodila oster boj proti svojemu delavstvu. Prelomila kolektivno pogodbo, okrnila zaslužek itd., pa ni bilo ne oblasti, ne družbe v naši domovini, ki bi se dvignila proti takemu postopanju, ki je uničevalo in še uničuje telesno in fizično njene najboljše sinove in družine, dočim raste premoženje TPD od leta do leta. In težki milijoni romajo ven, v svet, v dobro raznim čifutskim in nečifutskim kapitalistom. Temu mora biti enkrat konec! Takim metodam moramo napovedati najostrejši boj. Slovenska javnost bi istotako morala posvetiti več pozornosti rudarskim razmeram, saj gre za najmanj eno desetino celokupnega slovenskega proletarijata. Rudar.

(Opomba uredništva. Izvajanju trpina rudarja se pridružujemo in pritrujemo v polnem obsegu. Naravnost sramotno je, kako oblastno postopajo tuji z našimi delavci. Kriva temu je v prvi vrsti pasivnost naše celotne družbe. Tovariše rudarje pa vabimo, da se večkrat oglašijo s svojimi dopisi.)

Nekaj za naše marksiste.

Med delavci in tudi delodajavci obstajajo različna mnenja o namenih in ciljnih krščansko socialističnega strokovnega pokreta. Naši nasprotniki marksistični materialisti in če omenimo tako zvane narodne socialiste, ki so pa le privesek jutrovske kapitalistične klike, si na vso moč prizadevajo, da bi nas med delavstvom zaznamovali za klerikalne in kapitalistične zaveznike, obenem pa tudi za protidelavske elemente. To so sredstva in lahko rečemo edina sredstva, katera služijo nasprotnikom, da delavstvu odvračajo pozornost na krščansko socialistični pokret, ki se kljub vsemu natolcevanju nasprotnikov vedno bolj razvija in napreduje, in brez katerega naši nasprotniki danes ne morejo delati nikakih računov. To naše nasprotnike silno boli in je zato umljivo, da poskušajo z vsemi načini ta naš porast zmanjšati.

Ker je pa delo tisto merilo, po katerem se ocenjujejo in ločijo posamezne organizacije, zato je delavstvo ne glede na vse klevete nasprotnikov sledilo ti-

stim organizacijam, ki so šle z resnim delom in pravičnimi nameni v boj za delavske interese in ki so, kar je glavno, tudi čiste preteklosti.

Prav posebno pa naše nasprotnike boli tudi to, da kljub vsem klevetam, da smo protidelavska organizacija, ne morejo podati nič enega slučaja, s katerim bi dokazali, da njihove trditve drže. Krščansko socialistične strokovne organizacije so danes na pohodu! Nobene klevete in še tako neumorno prizadevanje nasprotnikov tega pohoda ne more zadržati. Prve volitve v Delavsko zbornico so nam bile jasen dokaz, kako pojmujejo naši materialisti svobodo in poštenje. Vse sleparstvo in manipuliranje z delavskimi glasovnicami ni pomagalo, da bi nam onemogočili kontrolo v Delavski zbornici. Za enkrat je zmagala krivica nad pravico, prišel pa bo čas, ko bo zmagala zopet pravica.

Naši nasprotniki marksisti se v boju proti nam prav radi in pogostokrat poslužujejo tudi orožja, češ, da smo v zvezi s kapitalisti, posebno pa s tako zvanimi klerikalnimi kapitalisti. Tudi v tem oziru hočemo biti na jasnem. V kolikor obstojajo v Sloveniji podjetja, ki so last ljudi krščanskega svetovnega naziranja, moramo ponovno ugotoviti, da tista podjetja, v kolikor jih moramo prišteti k podjetjem, ki vidijo predvsem samo svoje dobičke, delavstvo pa izkoriščajo, prav tako obsojamo in naj nam naši nasprotniki dokažejo le en slučaj, kjer smo storjene krivice zamolčali. Pri tem je treba omeniti tudi to, da smo storili in smo mogli za delavstvo v teh podjetjih le toliko, v kolikor smo imeli tam razvito organizacijo.

Klevete nasprotnikov pa nas uče, da so materialistične organizacije in materialistični kapitalisti vendar le v tesnih stikih. Zato ni čudno, da je bilo delavstvo od teh organizacij večkrat čez noč prevarano in celo prodano.

Iz vsega početja nasprotnikov krščansko socialističnih strokovnih organizacij sledi, da nimajo v svojem delovanju pravega namena za delavske interese in zato naj se nikdo ne čudi, da jim je delavstvo obrnilo hrbet in se oklenilo tiste organizacije, ki gre s čistimi in jasnimi nameni v boj za zboljšanje delavskih razmer. Vsekakor pa kaže, da se bomo morali k temu poglavju še večkrat povrniti.

Kaj pa naše služkinje?

Meioracija in tehnika sta prinesli v novodobno gospodinjstvo nebroj olajšav. Ako primerjamo sedanost in razdobje treh do štirih desetletij nazaj, vidimo velik napredek, ki olajšuje mnogotera gospodinjstva dela. Tako je n. pr. v vsako hišo v mestu napeljan vodovod in skoro v vsaki kuhinji je vodovodna pipa. Električna luč je prišla že povsod do veljave, in je petrolejko že skoro izpodrinila. Kuha na plin se vedno bolj uveljavlja, tudi lux ali kako drugače imenovani aparat za čiščenje preprog vedno bolj izpodriva bambusovo palico. Imamo stroje za lupljenje krompirja in jabolk, stroj za rezanje mesa in kruha, za ribanje sladkorja, orehov, drobtin itd. Dalje stroje za gnetenje testa in rezanje rezancev in zelenjave. Imamo še več večjih in manjših strojev in strojkov, katerih ni mogoče vseh naštetih in prihajajo še vedno novi. Da še celo čiščenje čevljev je olajšano z voščeno trpentinovo kremo, ki je popolnoma izpodrinila nekdanji »biks«.

Res, melioracija in tehnika sta prinesli mnogo olajšav. Človek, ki to le od daleč gleda in razmišlja, bi rekel, da je v gospodinjstvu zdaj res vse lahko in se ne more nikdo pritoževati, da je preveč dela. Res. Hišnim uslužbenkam in pomočnicam ni treba več na kak javni trg ali v drugo ulico k vodnjaku po vodo, ni ji treba škafa na glavni nositi, ni ji treba petrolejk čistiti, tudi ji vsled parketov ni treba toliko tal ribati. Mnoga druga dela se s pomočjo strojev hitreje in boljše izvršujejo in vendar kako malo koristijo naši služkinja od vseh teh olajšav. Ona dela od jutra do pozno v noč po 15 do 16 in še več ur dnevno. Ljudje so razvajeni. Kuha ni več tako enostavna kot prej, ko so imeli en jedilni list za cel teden, ki se je skozi celo leto teden za tednom ponavljal. S čiščenjem je vedno več dela, tako da uslužbenka nikdar ne pride do svojega medtedenskega odmora, in nikdo se ne spomni, da je tudi služkinji potreben odpočitek.

Poglejmo in preudarimo posledice tega blagodejnega napredka. Predvsem je to velika brezposelnost in utegne nastati še večja. Dekleta si iščejo kruha križem sveta, pa ga ne najdejo. Dnevno časopisje nam dan za dnem prinaša poročila o naših dekletih, ki se samo da se prežive udajajo nemoralnemu življenju. Dobe se ljudje, da to skrajno bodo izkoriščajo in naša dekleta prodajajo, usužnjujejo ter njih že itak bedno življenje zagrenjujejo in uničujejo. Ali res ni nikogar, ki bi temu zlu hotel in mogel od pomoči?

Dekleta, služkinje, vse na plan! V korist tem ubogim brezposelnim zahtevajmo odločno največ dvanajsturno delo. Težko bo šlo, toda mora iti! Če je v Ameriki to mogoče, pa naj bo nemogoče pri nas?

Skoraj pred polstoletjem se je enaka godila vsemu industrijskemu delavstvu. Začeli so zahtevati osemurni delavnik. Boj je bil trd in hud, toda tekom

let so si ga izvojevali. Vsi delavci so si šli v tej točki z roko v roki in dosegli so, kar so hoteli. Seveda imajo odpor še vedno, a si te pridobitve ne dajo odvzeti, ker vedo, da bi bila potem še večja brezposelnost in beda. Dekleta, ne strašite se! Boj naj bo miren, zaveden, vztrajen!

Obručamo se na tem mestu do vseh merodajnih činiteljev, do naših zastopnikov v Delavski zbornici, do vseh slovenskih narodnih poslancev in drugih, ki poznajo naš obupni položaj in ki nam svoje pomoči ne bodo odrekli. Prosimo vse, da nam v našem upravičenem boju pomagajo in nas podpirajo.

Me, služkinje pa storimo svojo dolžnost in ta je, da se vse od prve do zadnje organiziramo v svoji organizaciji »Poselski zvezi«, ki se je in vedno bo najodločnejše zavzemala za izboljšanje našega položaja. Služkinje na plan! Gre za naše pravice! — Služkinja.

Tedenske novice.

Prva delavska hranilnica in posojilnica, registrirana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, bo imela svoj tretji redni občni zbor na belo nedeljo, dne 24. aprila 1927, ob 10 dopoldne v uradnih prostorih na Starem trgu. Dnevni red je sledeči: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru; 2. poročilo načelstva in nadzorstva; 3. odobritev računskega zaključka za drugo upravno leto 1926; 4. volitev nadzorstva; 5. slučajnosti. — Člani zadruga se tem potom vladno vabijo, da se občnega zbora udeležijo v najobilnejšem številu. — Načelstvo.

Podpore ministrstva za socialno politiko. Dr. Gosar je kot minister za socialno politiko nakazal invalidski organizaciji in Zvezi uradniških udov in sirot za Veliko noč prvi 170.000 Din, drugi pa 5000 Din.

Ratifikacija 12 delovnih konvencij. Jugoslavija je ratificirala 12 konvencij, ki jih je sklenila mednarodna konferenca dela v prvem, drugem in sedmem zasedanju. Ratifikacijo je izvršil še bivši minister za socialno politiko tov. dr. Gosar po dogovoru z g. Albertom Thomasom ob priliki njegovega obiska v Belgradu.

Redni letni občni zbor Strokovne zveze javnih nameščencev se bo vršil dne 7. maja 1927 ob polosmih zvečer v kleti I. del. konsumnega društva, Kongresni trg 2. Dnevni red objavimo pozneje. Eventuelni predlogi naj se pošljejo društvu vsaj osem dni preje. Pozneje došli predlogi se ne bodo upoštevali. — Odbor.

Predlogi obl. poslanca Filipa Križnika v oblastni skupščini v Ljubljani. Oblastni poslanec Filip Križnik je stavil dne 19. t. m. oblastni skupščini v Ljubljani dva predloga. V prvem predlogu, da stopi oblastna skupščina v stik s trboveljsko občino glede zidanja stanovanjske hiše v Trbovljah in da se da zato primeren kredit. Posloplje bi se s pravičnim upravljanjem samo po sebi rentiralo. Nadalje je predlagal, da pomaga oblastna skupščina vzdrževati zavod za revne otroke, česar trboveljska občina ne zmore v zadostni meri.

Kongres stanovanjskih najemnikov se je vršil pretekli teden v Zagrebu. Trajal je več dni in se je na široko razpravljalo o stanovanjskem vprašanju v naši državi. Med drugim je bila sprejeta resolucija, da naj se podaljša sedanji stanovanjski zakon do 1. maja 1934.

Potni listi za Ameriko se tudi letos kakor sporoča Izseljeniški odsek ministrstva za soc. politiko, ne bodo izdajali, ker je kvota že spolnjena z izdajo že izdanih a ne uporabljenih potnih listov.

Obrtno sodišče v Ljubljani. Ministrstvo trgovine in industrije je odločilo, da do loči civilne prisednike za obrtno sodišče v Ljubljani in njihove namestnike od sedaj naprej, iz vrst delodajalcev. Zbornica za trgovino obrt in industrijo, iz vrst delodajalcev pa Delavska zbornica.

Naš generalni konzulat v Kanadi opozarja vse tiste, ki žele v Kanado, da naj grede le tisti, ki res hočejo delati kot poljedelci. S farmerjem naj sklenejo dogovor vsaj za eno leto, da ne bi ostali pozimi brez zaposlitve. Vsi tisti, ki prihajajo tja v nameri, da se vtihotapijo v Zedinjene države, se varajo. Nasprotno je gotovo, da bodo prijeti in kaznovani z zaporom do leta dni ter zaplembo vsega premoženja. Tudi tisti, ki mislijo, da bodo dobili službo v rudnikih in tovar-

nah, naj ne prihajajo v Kanado. Ona jih ne potrebuje, ker je že mnogo kanadskih tovarniških delavcev nezaposlenih. Prej ali kasneje jih čakajo težka razočaranja v Kanadi.

To, kar naše srce greje, mrzli sever ni rodil! čajev grm in trlo zlahtno Noe, Budhha je vsadil. Bili sta sadiki sveti, vrtu rajskemu odvzeti.

Kdo kaj ve? Marija Jurkovič iz Halesboro N. Y. se je obrnila na generalni konzulat v Newyorku s prošnjo, da se ji sporoči sedanji naslov in informacije o bratu Stefanu Grmoji. Skozi dve leti je pošiljala pisma in denar v vas Struga, pošta Novo selo in ji pošta pisem ni vračala, dasi ni dobila od brata nikakega odgovora. Ako kdo o sedanjem naslovu in bivališču Grmoje kaj ve, naj to sporoči Izseljeniški komisarijatu v Zagrebu, Kamenita ul. 15.

Gozdni požari. Na velikonoč je izbruhnilo v gozdovih med Savo pri Litiji in Zagorjem več gozdnih požarov. Okoliška gasilna društva so požare z napornim in požrtvovalnim delom udušila.

Težka nesreča pri Lazah. Železniški delavec v Lazah Fr. Perovšek je službe prosti dan izrazil zato, da je pomagal nekemu kmetu spravljati hlode s hriba. Ob 8 zjutraj se je vsedel h progi in pričel zajtrkovati ter ni opazil bližajočega se tovrnega vlaka. Lokomotiva je tako nesrečno oplazila Perovška po glavi, da se je ta zgrudil nezavesten na tla. Prepeljali so ga v službenem vagonu v bolnico, kjer so ga zdravniki takoj operirali. Perovšek ima prebito črepinjo in je še vedno v nezavesti. Je prav malo upanja, da bi okrevale.

Naraščanje Drave in Donave. Iz Osjeka poročajo, da je začela Drava zopet naraščati. Vodna gladina Drave je 348 cm nad povprečno višino, Donave pa 548 cm. Poplavljenih je že več juter zemlje. Prebivalstvo je v silnem strahu.

Sreča v nesreči. V Zagrebu je sedemletni deček slonel na oknu in se sklanjal na dvorišče. V hipu mu je zmanjkalo ravnotežje in je padel skozi okno. K sreči pa je pri padcu, preden je priletel na tla, zadel na vrw, na kateri se je sušilo perilo in to je zaustavilo njegov padec tako, da se mu ni pripetila najmanjša nesreča. Bil je popolnoma nepoškodovan. Preplašeni stariši so dečka takoj prepeljali v bolnišnico, misleč, da je zadobil kake nevarne nortranje poškodbe, toda zdravniki so na veliko veselje lahko ugotovili, da je ostal deček popolnoma zdrav.

Smrtna nesreča v rudniku. V rudokopu Adriabaukit (boksit) v Trbounju v Dalmaciji se je 14. t. m. zgodila težka nesreča, kjer sta izgubila življenje dva člana strokovne organizacije kršč. socialistov in sicer brata Rok in Filip Marin. V rovu se je nenadoma zrušil na nju strop in oba pokopal. Rok je umrl takoj, Filip je pa umrl med prenosom. Prvi je zapustil dva, drugi pa šest nepreskrbljenih otrok.

Z gobami se je zastrupil železniški uradnik Adolf Kenda, doma iz Bovca na Goriškem. Ko je prišel na velikonočne praznike k svojim domačim iz Chiusia, kjer je bil v zadnjem času nameščen, si je dal napraviti za večerjo gobe v omaki, katere je sam kupil v trgovini. Po večerji je legel spat, kmalu

pa ga je začelo zvijati v želodcu in trebuhu. Sprva ni pripisoval temu nobene važnosti; proti jutru so pa postale bolečine tako hude, da je poslal po zdravnika, ki je ugotovil težko zastrupljenje z gobami ter odredil, da so prepeljali Kendo v bolnico. Kjub temu, da so Kenda nemudoma izprali želodec, je kmalu nato izdihnil.

Na steklini umrla. Pred več tedni je prišel tuj pes v G. Dobravo, občina Gor. Mihalovci v Medjimurju in je obgrizel več psov in 6 letno deklico od France Banek. V nedeljo 10. t. m. je začel obgrizeno deklico boleti trebuh in 13. t. m. že ni več jedla. Oči so se ji napele, potemele in gledala je strašno. Kričala je vedno, ustrašila se vsega, grizla jezik in si trgala ustne. Vsakega je prijala hlastno za roko, brado in nos. V četrtek 14. t. m. je dobila krče v prsni in slini so jo zalile in zadušile še isti dan. Ljudje javite vedno oblasti vsak slučaj, kadar stekel pes ugrizne katero žival ali človeka, da se ne bodo dogajali tako žalostni slučajni!

Trgovina z otroki v Belgradu. Belgrajska policija je aretirala ruskega begunca Jovana Janjovića, ki se je izdajal za ruskega polkovnika in njegovo ženo. Zakonska dvojica je imela namreč 4 letnega dečka, o katerem se je izkazalo, da ni njen otrok, o čigar izvoru pa nista mogla podati nobenih dokazov. Policija je ugotovila dalje, da sta imela Rusa že več takih posinovljenih otrok, ki pa so vsi na nepojasnen način izginiti. Policija domneva, da gre za trgovino z otroci ter da sta prodajala Rusa otroke potujočim cirkusom.

Izvoz jabolk. Iz naše države se je v letu 1926 izvozilo 21.902 tona jabolk v vrednosti 47.2 milijonov dinarjev.

Spalna bolezen. V mostarskem in nekaterih drugih okrajih v Hercegovini se je pojavilo kot posledica hripe več slučajev spalne bolezni. Ta bolezen je napadla tudi neko 16letno dekle, ki je spala tri tedne. Ves ta čas ni, kot poročajo listi, ničesar užila, nakar je vsled onemoglosti umrla.

Nova tekstilna tovarna v Jugoslaviji. Lastnica tovarne za preproge in sukno tvrdka Haas iz Šopronja bo v Vukovaru zgradila enako tvornico, ki bo že v jeseni pričela obratovati.

Gradba sladkorne tovarne v Požegi. V Slavonski Požegi se je ustanovilo akcijsko društvo kmetovalcev-pridelovalcev sladkorne pese, ki bo zgradilo lastno sladkorno tvornico in tako postalo neodvisno od dosedanjih sladkornih tovarn. Tvornica se bo začela graditi že letos, vendar to jesen še ne bo obratovala, ker se je priglasilo pre malo kmetovalcev, ki bi bili pripravljeni pridelovati sladkorno peso. Kakor se upa, se bo s prihodnjim letom zagotovilo potrebno zemljišče za pridelovanje pese.

Društvo dipl. babic svojim članicam. Občni zbor, ki se je vršil dne 4. t. m., se je povsem povoljno obnesel. Zeleti bi bilo, da bi se vse babice zavedale kake dolžnosti imajo do svojega stanu, da se morajo boriti vse za eno, ena za vse, če hočemo doseči to, kar nam je neobhodno potrebno. Na občnem zboru se je sklenilo, da se bojujemo za naše stanovske pravice in da odpravimo mazačke; da si izboljšamo naš gmotni položaj, kateri je posebno v nekaterih krajih naravnost neznošen. Da se merodajni faktorji za nas še bore malo brigajo, je stara reč, da pa naravnost proti našemu stanu delajo s tem, da podpirajo mazačke in sicer da jih ne kaznujejo, nekateri celo ščitijo, smo sedaj zopet doznale po poročilih naših tovarišic. Na ta način škodujejo babicam na zaslužku in ugledu. Odbor se pa hoče toliko časa za to boriti, da bo odpravil tako stanje, članice, katere še niso poravnale članarino za leto 1927 in zaostale za prejšnja leta, prosimo, da isto čimprej vpošljete, ker bi društvo brez sredstev ne moglo uspešno delovati. One, katere prosijo za odgovor, morajo priložiti znamko, v »Pravici« bomo pa tudi po potrebi priobčevale naše organizacijske vesti in želimo, da se vse naroče na list.

Iskra povzročila požar, ki je uničil skoraj celo mesto. V Köresmezö pri Marmarostigetju je nastal vsled neprevidnosti nekega kmeta strašen požar. Posestnik Kamnuša je žgal na svojem vrtu protje. Pri tem je odletela v podstrežje njegove hiše, na katerem se je nahajalo vse polno municije in granat, iskra. Nastala je eksplozija. Goreči deli so padali na zemljo v okrožju par kilo-

metrov, tako da se je razširil požar po vsej okolici, to pa tem hitreje, ker je pihal močan veter.

Dopisi.

Trbovlje. Prva delavska hranilnica in posojilnica, poslovalnica v Trbovljah vabi vse člane zadrugnike kakor tudi vlagatelje na prvi občni zbor, kateri se bo vršil na belo nedeljo dne 24. aprila ob 9 dopoldne. Dnevni red: 1. Poročilo posl. leta 1926.; 2. stanje hran. vlog; 3. bilanca.

Krekova mladina.

Zalog-Sp. Kašelj. Redni letni občni zbor naše podružnice se bo vršil dne 27. t. m. ob pol 8 zvečer v društvenih prostorih. Dolžnost vsega članstva je, da se ga polnoštevilno udeležijo. Dnevni red običajen. — Odbor.

Trbovlje. Naša podružnica se je začela prav lepo razvijati. Vršijo se vsako sredo redni sestanki, na katerih pretresamo razne zanimive stvari. Snovi za redne sestanke imamo še obilo, ker še ni predelan Krekov Socializem. Vmes imamo v programu tudi točke iz predavanj na zadnjem tečaju. Redni letni občni zbor naše podružnice se bo vršil v nedeljo 1. maja na praznik dela ob štirih popoldne v prostorih tajništva SZR. Prvi maj bomo tudi mi proslavili skupno s Strokovno zvezo. — Tovariši, pojdimo na delo, ker veliko je še nerazorane ledine, težki boji nas še čakajo! — Krekovec.

Koliko imamo delavstva v Sloveniji.

(Dalje.)

Nameščencev in delavcev v območju Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je 59.381. Če jih razporedimo po poklicih, dobimo sledečo sliko (številke v oklepajih veljajo za ženske):

Nameščenci 3907 (1962); redarji 42; sluga 718; služkinje (5177); kuharji (-rice) 35 (1324); hlapi 1795; delavci 14862 (5526); dninarji 1336 (975); vrtnarji 84 (1); kamnoseki 238; lončarji 43; pečarji 69; ključavničarji 982; kovači 670; kleparji 177; strugarji 148; livarji 129; pasarji 12; kotlarji 28; žebjarji 68 (49); žičarji 85 (1); mehaniki 89; strojniki 334; kurjači 271; verigarji 5; zlatarji 91 (17); urarji 31; izdelovalci instrumentov 1; puškarji 20; nožarji 9; šoferji 213; izdelovalci orgel in harmonik 4; monterji, inštalaterji 252; elektrikarji 89; kemiki 8; svečarji, medicinarji 11; steklarji 255; brusarji 19; tesarji 795; zidarji 778; pleškarji in ličarji 75; kroveci 24; graverji 18; fotografi 24 (2); tiskarji 209; črko-slikarji 44 (31); pletilke (tekstilne) 257 (1091); vrvarji 43 (3); tkalci 205 (431); vezilje 2 (26); tapetniki 37; barvarji 29 (3); krznarji 17 (1); sedlarji, jermenarji 102; strojarji, usnarji 453; knjigovezi 71 (3); ščetarji 11; glavnikarji 20; mizarji 1892; kolarji 156; sodarji 164; žagarji 1077 (4); drvarji 869 (7); oglarji 117; košarji, pletarji 20 (6); izdelovalci zobotrebcev 2; stolarji 2; sitarji, rešetarji 15; bičarji 5; peki 388 (7); slaščičarji 28 (3); mesarji 400 (2); mlinarji 454; pivovarji 15; sodavičarji 10; mlekarji 31 (4); drogeristi 4; krojači 715 (20); šivilje (803); modistinje (55); klobučarji 45 (3); čevljarji 1440 (88); brivci 313 (13); dežnikarji 9 (1); šteparice (49); trgovina 1310 (833); natakarji 221 (508); slikarji 81 (4); podobarji 11; optikarji 2; bandažisti 5; vulkanizatorji 1; zobotehniki 22 (3); dimnikarji 39; organisti 7; cerkovniki 26; ribiči 6; kletarji 27; godbeniki 15 (7); delavnica za cerkveno umetnost 1; cestarji 532; postrški 38; komisijonarji 26; babice (3); skupaj 40.335 moških in 19.046 žensk.

Skrb za zdravje.

Neprijeten duh iz ust. Vzrok je lahko različen. Če prihaja neprijeten duh vsled votlega zoba, izderi zob ali ga daj plombirati. Če vonj ne prihaja od votlega zoba ali med zobmi gnijočih ostan-kov jedil, ravnaj sledeče: a) Pij vsak dan čašo čaja poprove mete in žajblja. Ali b) V lekarni naj napravijo zmes po 5 gramov dvokislega natrija (natrium bikarbonikum), salicilne kisline in saharina v 150 gramih vinskega cveta.

Od te zmesi deni kavno žličico v kozarec vode in si izpiraj z njo večkrat na dan usta. — Dobro je tudi, če vzameš 2—3 krat na teden zvečer, preden greš spat, žlico v fini prah zdrobljenega oglja z vodo.

Za fistelj. (Fistelj je rana, ki se neče zaceliti.) Napravi lug iz brezovega pepela in zmivaj na dan po parkrat rano. Drug način: Napravi prilipek iz ovsene moke in lavorjevega olja ter ga obvezuj na fistelj. — Dobro je tudi čmerikov sok kapati na rano. Ali: Posuši kozje repice, jo stolci in potresi fistelj s tisto šlupo.

Garje. Kuhaj žajblja, rožmarina, rmana, preslico, brinjevih jagod, trpotca, koprive, pelina, sv. Janeza rože in zlatega grmička (tavtrotrože). Vzemi vsakega enako in pij po dve čaši na dan in si izpiraj obehem tudi telo s čajem. Garje bodo hitro izginile. — Izpiraj telo s kameličnim čajem. Pij želodovo vodo ii se koplji v zavrelci hrastovega lubja. — Skuhaj žajblja na vinskem jehsihu in izpiraj z njim večkrat usta.

Ako kdo kri pluje. 1. Skuhaj hrastovega lesa na vinu, katero naj tak človek pije še gorko. — 2. Skuhaj potoniko na vinu in pij tisto vino gorko, tudi pomaga. — 3. Vrtnica (gavtroža) na vinu skuhan je dobro sredstvo. Tako tudi oliban, na vinu skuhan. Vino se mora v vseh slučajih piti gorko.

Kako ustaviš krvavenje. Vsako zunanje krvavenje ustaviš takoj, če namočiš nekaj razkužene vate v vroči vodi ter jo položiš na krvaveče mesto. Sredstvo je

uspešno tudi, če so prebite glavne žile. — Zanesljivo sredstvo je podveza dotičnega uda, posebno roke in noge. — Krvavenje iz nosa ustaviš s solno raztopino, ki jo vdihavaš pri zaprtih ustih v nos. Pomagajo tudi mrzli obkladki na nos in na tilnik, ali če stisneš nosnice od strani s prsti in ju držiš stisnjeni nekaj minut. — Notranje krvavenje ustaviš s kapljicami železnate klorove tekočine (kakih 10 kapljic), ki se dobi v lekarni.

Razno.

Brezposelnost v Rusiji. Po službeni statistiki je v sovjetski Rusiji 1.271.000 brezposelnih. Od lani je število brezposelnih narastlo za 320.000. Med brezposelnimi je 30 odstotkov žensk.

Produkcija avtomobilov. V Zedinjenih državah severne Amerike je bilo leta 1926. izgotovljenih 4.480.000 avtomobilov v vrednosti 3057 milijonov dolarjev.

Gradba stanovanj v Berlinu. Berlinski magistrat se pogaja z nekim ameriškim konzorcijem glede velikopoteznega načrta gradnje stanovanjskih hiš. Konzorcij namerava zgraditi 14.000 stanovanj ter razpolaga v to svrhu s 150 milijoni zlatih mark. Ko bodo zgradbe končane, jih prevzame berlinska mestna občina proti letnemu pavšalnemu odplačilu. Po

pretoku gotovega števila let pridejo stavbe v last berlinske občine, ne da bi ji bilo treba plačati za to kako odškodnino.

Tat, ki ima na vesti nad 2000 tatvin. V Bratislavi je bil aretiran 41 letni kovaški pomočnik Barba, ki je dosegel v tatvinah rekord. Na vesti ima namreč nad 2000 tatvin. Samo koles je ukradel 187.

Velika nesreča v belgijskem rudniku. V rudniku Estinnes pri Monsu se je na veliko soboto ob priliki izmene rudarjev pripetila strašna eksplozija. Iz rudnika so izveli 21 mrtvih, vendar se jih je pa nahajalo še večje število zasutih v rovih, do katerih pa niso mogli priti.

Žrtve prometa v Londonu. Glasom zadnji čas objavljene statistike je bilo v preteklem letu na londonskih ulicah smrtno ponesrečenih 1020 oseb, a 47 tisoč 213 oseb pa težje ali lažje ranjenih.

Za kratek čas.

Tako dolgo ne čaka. Nekdo je prodal v mestu dva voza drv. S tem se je tako zamudil, da ni kazalo vrniti se še isti večer domov. Sklenil je prenočiti pri »Zlati zvezdi«. Na krčmarjev nasvet se napoti v gledališče. — Ne mine ura, pa se vrne. »Ste že tu?« ga krčmar vpraša

začuden. »Kaj je predstave v gledališču že konec?« — »Ne,« odvrne, »odšel sem takoj po prvem dejanju.« — Krčmar: »Zakaj neki?« — Gost: »I no, na gledališkem listu je stalo: Drugo in tretje dejanje se vrši 14 dni pozneje. Tako dolgo pa ne utegnem čakati, zato sem se odstranil, ker moram že jutri domov.«

Enako delo. A: »Vaša brata, ste rekli, da imata enak opravke. Kaj pa sta?« — B: »Eden je slikar, drugi vinski trgovec, mešata pa — oba. Eden meša barve — drugi vino.«

Za prvo silo. Strežaj zdravniku: »Ko vas ni bilo doma, je nekdo prišel, ki je na jetrih bolan. Jutri zopet pride... Za prvo silo sem mu prepovedal pivo piti.«

V šoli. Profesor: »In potem je dal grozoviti Neron mesto Rim na vseh štirih koncih zažgati.« — Eden izmed učencev: »Uboga zavarovalnica!«

Obstrukcija. A: »Kako je vendar mogel poslanec 36 ur govoriti?« — B: »To mu je bilo prav lahko. Osem let, odkar je oženjen, ni smel nikdar govoriti; sedaj je imel pa priliko.«

Križ s posli. A: »Imate tudi vi smolo s kuharicami?« — B: »Pa še kakšno! Prva je ostala tri dni, druge pa ni moč proč spraviti!«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1350 Din, za 100 lir 286.25 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 222.25 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.25 Din, za 100 šilingov 800 Din.

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREZENI V TRGOVINAH
FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3
PODRUŽNICE: TRG TABOR ŠT. 4, BORŠTNIKOV TRG ŠT. 4.

Pierre L'Ermitte:

25

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Nič takega ni bilo prišlo njenim staršem na um, ker so menili, da njihova hči ne bo nikdar rabila kaj podobnega. Tudi oni so mislili: »Studenec, ne bom je pil, tvoje vode!...« Ali pa bolje rečeno: mogoče sploh niso nič premišljevali.

In za njenih dvajset let, za njeno neodvisnost, za njeno gmotno življenje je bilo poskrbljeno z rentnimi papirji, — kateri so bili danes brez vsake vrednosti.

A zaradi tega se ni smela jeziti na starše.

Oni niso vedeli... Bili so iz drugačne generacije...

A če bo ona nekoč imela otroke, kako zelo ji bo na tem, da bodo opremljeni za težak boj in da dobe v svoji izobrazbi, v svojih možganih, v svoji volji in celo v svojih rokah vse potrebno, da bodo mogli pogledati življenju... strašnemu življenju ostro v obraz in mu reči: »Pripravljen sem, da ti kljubujem na vseh bojiščih, kamorkoli me popelješ!...«

Potem pa se je Marija Durand bolešno nasmehnila ob misli, da se je pravkar spustila v neumno domnevo, da bi imela kedaj otroke!... Otroke...? Ona...? Marija Durand ni bila izgubila samo svojega socialnega stališča in svoje svobode..., temveč tudi prihodnost njene lepe rase je propadla v viharju; kajti zdi se, da življenje ne odpušča izvestnih neprevidnosti in napak...

V tem hipu se je zaslišalo prvo zvonjenje po hiši.

Melanija je namreč zvonila prvič s še ne pomirjeno trdo pestjo k obedu z upornim zvončkom vile »Dudeldum«.

»Daj, pojdi doli, moja uboga Marija, in vzemi zopet svoj komat...!«

Devetnajsto poglavje.

Vendar so nastopili tu zopet mirnejši dnevi.

Nevihta ne more trajati vedno z isto silo niti na bledem morju zavisti, pa naj je sovraštvo še tako nesmrtno.

Krajevnost, predvsem, na to znatno učinkuje: na kmetih je dotik manj v neposredni stalnosti... Potem pa je Melanijo nekega večera nekaj prišlo, kar ni bilo od pritiska krvi, a je vendar izgledalo temu slično in ji je povzročilo mnogo skrbi; zlasti pa je bil Ludovik Hughe skrajno nejevoljen, ko je bil zvedel naslednjo soboto, da so preobrnilo njegovo razporeditev in odredili shram-

bo za perilo, to je sobo za Marijo, v najmanj svetlem prostoru. Ni se bal povedati, da se mu zdi ta izprememba zelo nespametna, toda o jezi kuharice ni slišal ničesar in tudi ni zvedel, da je bila ta, ne pa gospa Hughe, edini vzrok izpremembe.

Marija se, v ostalem, izogné tozadevnemu pojasnjevanju, kadarkoli načne on vprašanje sobe, kar se mu primeri dosti pogosto.

Čemu tudi...! Opustila je sleherno upanje..., čuti, da se je naveličala vsega, celo ljubeznivega zanimanja, ki ga kaže mladenič zanjo, zakaj to zanimanje utegne biti tudi eden izmed vzrokov za sovraštvo, ki jo preganja.

»Prišla sem tako daleč«, piše g. župniku, »da sem vzljubila to nekoliko temno sobo, ki je postala moja, in celo ta zid, ki me loči od sveta. V tej sivi barvi najdem nekaj medel odsev mojega novega položaja. V njej vidim svoje življenje... vse svoje življenje, skromno malo več in vendar že središče mnogega trpljenja in razočaranja. Ta dvig v molk in v to noč prostovoljno zaprtih oči, tvori včasih čudno vzdusje, v katerem se resnično vprašujem, kaj postajam...«

Prihajam kot vi do misli, da je Bog hotel to ločitev od vsega mojega prejšnjega življenja, da bi naredil iz mene nekoga čisto drugega, ki ga pa še ne uganem.

Davi, v nedeljo, sem se zalotila v cerkvi v »Rožah«, da sem molila za to mrzko kuharico, ki ima, kot je podoba, največjo naslodo, kadar me tepta, ki pa se uvaja, morda nezavestno, napram meni v vlogo — po božji previdnosti...«

No, iste nedelje proti štirim je napravila vsa družina izlet na morje... A ker je Melanija — bolj vsemogočna kot kedaj prej — odločila, da mora ostati doma za varuha vile tisti, ki je najmlajši, ki je prišel zadnji..., in ker je gospa Hughe pripustila to stališče kljub zopet zelo izrazitemu nezadovoljstvu svojega sina, je ostala Marija sama doma.

Lastnik Mathatias je bil namreč ponudil svoj čoln, da popelje na sprehod vso družino, vstevši posle in celo pse.

»Moja dobra Marija, jaz vam to povrnem!...« je zaklical Hughov sin med vkrcavanjem, »napravili bomo enkrat skupaj lep sprehod na široko morje — tedaj pa, Melanije ne bo zraven.«

Marija je bila zamahnila z roko, gledajoč kako so vsi odhajali. Morje je bilo lepo in mirno in se je prelivalo v mlečni, bledomodri in zeleni barvi, kot jo ljubi slikar Véronèse. Mathatias je razpel dve jadri in barka se je polagoma zmanjševala na obzorju.

Tedaj se je Marija vrnila nazaj proti vili.

Okoli nje so se razgovarjale na pešeni obali vesele skupine: majhni otroci v svetlih oblekah so se zabavali s tem, da so kopali utrdbe v pesku. Moška in ženska mladina se je vozila nekaj sto metrov od obrežja v belih ladjicah in čolnicah; drugi so veselo čakali ogrnjeni v svoje kopalne plašče na uro za kopanje. V zraku se je čutilo nevidno izhlapevanje veselja... V očeh vseh se je svetila življenska sreča, kajti vse oči so imele poleg sebe druge oči, da so jih gledale in ljubile...

Pri takem koncu nedelje in pri družinski veselosti na obrežju je občutila Marija bolj ko kdaj prej, kako strašno je sama. S počasnimi koraki se je vračala preko samotnih travnikov proti vili, ki se ji je videla neznanca... kričava..., celo njenih zidov — tako se ji je zdelo — se je še držala groza pred tisto, ki je ondi zapovedovala.

Kaj bi počela?... Da bi čitala?... Kako, ko pa ni bilo nobene knjižnice v hiši... Nobene dobre misli od nikoder.

Zdajci je zagledala klavir. Nikoli se ga niso posluževali, ker ni v obitelji Hughe nihče poznal not. Tedaj je šinila mladenki v glavo brezumna, nepričakovana misel tako nenadoma in tako zapovedujoča, da se ji sploh ni upirala...

V nekaj sekundah odstrani Marija Durand s klavirja razmetan kup predmetov, ležečih na njem, ga skrbno obriše, naravna stol v sebi primerno višino in sede nanj z zadovoljstvom, ki je že skoraj pijanost.

Sprva se ji prsti obotavljajo...

Kaj naj igra...?

Vsi spomini iz otroške dobe ji silijo v glavo in se prerivajo, da bi jih igrala..., kakor da vsak govori: »Mene..., mene..., jaz sem tako dolgo čakal...!«

Dekle gre od enega do drugega... Najprej se ji vsilijo spomini na polpreteklost v vseh svojih oblikah, celo najbolj otroških:

»Combien j'ai douce souvenance

Du joli lieu de ma naissance...

Te souvient-il du lac tranquille...

Qu'effleurait l'hirondelle agile...?

Un soir, t'en souvient-il? nous voguions en silence...

On n'entendait au loin, sur l'onde et sur les flots,

Que le bruit des rameurs qui frappaient en cadence

Tes flots harmonieux...!

¹ Kako se spominjam rad še zdaj

Na svoj prelepi rojstni kraj

Pokojno jezero leži,

Nad njim pa lastovka drsi...

Spominjaš se večera: tiho plula sva...

Nikakega glasu vrh vode, ne z bregov,

Le vesel šum, ki so po taktu udarjala

V skladnost valov.

Vesele so članice

I. del. konzumnega društva

ker so dobile izplačan 3% popust. Vsakega pol leta se izplača nad 800.000 kron kot povračilo članom.

Voščite svojim prijateljicam in tovarišicam vesele velikonočne praznike in jim povejte, da bodo prihodnjo velikonoč tudi one vesele, če pristopijo k našemu

konzumnemu društvu.